Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл алтыныһы 15 күнүттэн тахсар

№ 142 (4109) 1973 сыл. Сэтинньи 27 күнэ. ОПТУОРУННЬУК

Сыната 2 харчы

Л. И. БРЕЖНЕВ ИНДИЯҔА БАРЫЫТА

Сэтинньи 25 күнүгэр Москваттан Индия премьер-министрэ Индира Ганди ыҥырыытынан официальнайдык доҕордуу ыалдьыттыы ССКП КК Генеральнай секретара, СССР Верховнай Советтын Президиумун чилиэнэ Л. И. Брежнев Делигэ барда.

ССТА.

ССКП XXIV съезһиттэн ырытыллан өҥөһүллүбүт үүнүүбүт-сайдыыбыт бааһырай программатын олохтоһо киһилэрин, үлэһиттэри коммунистическай иитии сүрүн средстволарыттан бириҕэдэргэ лекционнай пропаганда буолар. Бу үлэҕэ «Знание» общество, кини алын тэриллэлэрэ, бары чилиэннэрэ улаханнык оруоллаахтар.

Биһиги ороЙуонуттар «Знание» общество 250 чилиэнниин, 20 алын тэриллэлэрдээх. Бу—улахан күүс. Ол эрээри общество үлэтэ билиҥҥи кордөбүлэ эппиэттээбэт туруктаах. Сылга биллаһаммыт 1000 лекциттан бастакы 9 ыйга баара эрэ 694 ааҕыллыбыта, 7 публичнай лекциятан биир, 260 тэрээһини үлэни үбүлүүрэ анаммыт лекциялартан 12, гонорардаах 180 лекциялартан 153 өҥөһуллүбүтэ.

Нэһилиэнньэҕэ—элбэх, үчүгэй лекцияны

Хаалыы тахсыбыт сүрүн бириҥиннэлэрэ ханныктарый?

Бастакытынан, миэстэтээҕи алын тэриллэлэргэ тэрийэр үлэ молтоҕуттан ыытыллыбат, сорох сиргэ өнөөдөр общество чилиэнэрин ахсаана да чуолкайа биллибэт.

Иккиһинэн, лекционнай үлэ үчүгэйдик биллаһаммат, биллаһан өҥөһүллэр да сиргэ ол кыайан тупһуллубат. Ааҕыллар да лекциялар толору учуоттамматтар.

Үсүһүнэн, лекционнай пропагандаҕа общество чилиэнэрэ бука бары кыттыылаһа ситиһиллэ илик. Лекторлары бэйэлэрэ себүлүүр салааларыттан идэтитиэх тэриллибэт. Ол буоллаҕына лекциялар дириҥ иҥ хоһоонноох, үрдүк идэйэлээх буолуулларын ситиһиигэ ыарахаттары үөскэтэр.

Төрдүһүнэн, общество бырабылыанньатын иһинэн тэриллибит научнай-методическай советтар үлэлээбиттэр. Лекторларга методическай комону оҥорууга, кинилэри наадалаах литературанан хаамчыйыыга, лекциялаах идэйнэй таһымнарын үрдэтиигэ, бастыҥ опыты тарҕатыыга күттүөннөох үлэ ыытыллыбат.

Бэсиһиинэн, ааҕыллар лекциялар тематикаларэ кыараҕас, үксүн аан дойдутаабы балаһыанньаҕа, педагогическай темаларга өҥөһүллэллэр. Оттон наука уонна техника ситиһиилэриэгэр, история, философия, научнай коммунизм актуальнай проблемаларыгар лекциялар сэдэхтик буолаллар. Лекционнай пропагандаҕа бэйэлэрин үлэлэриҥ хайысхатынан эмиэ уонна культура учреждениелэрыгар, «Сельхозтехника» отделениетыгар, ороЙуон административнай органнарын салайаччылара, специалистара молтоҕуттан кытталлар.

Бу итэҕэстэр общество ороЙуоннаабы бырабылыанньата, кини президиумэ лекционнай үлэни ситэтэ суох салайалларыттан, алын тэриллэлэргэ, общество чилиэнэриттэр сөптөөх кордөбүлүү, хонтуруолуу олохтооботторуттан тахсаллар. Бу дьаһалҕа миэстэтээҕи партийнай тэриллэлэр болҕомтолоруҥ эмиэ сиһэ уурбаттар. Сорох сиргэ общество алын тэриллэлэриҥ салайыыны сөптөөх баламэ, кыаҕа суох дьоҥҥо сүктэраллар.

Лекционнай пропаганда—маасса ортотугар политическай-иитэр үлэ сүрүн салаата. Нэһилиэнньэҕэ политическай уонна научнай билиилэри тарҕатыы—«Знание» общество сүрүн анала. Онон бу улахан суолталаах дьаһалҕа баар итэҕэстэри тургэнник туораттар, ороЙуоҥҥа лекционнай үлэни тердүттэн тупсарар сорук турар.

Хас биирдии алын тэриллэ ахсын лекторлары кытта үлэни сөргүтүөххэ, лекцияларын быһаанньаһыыны, баламээһиини тупсарыахха. Лекциялар дьоҥу иитэр, гуманэ суолталара киниилэр идэйнэй-политическай таһымнарыттан тутулуктаах. Хаҥыныҥ барааргар лекцияҕа кылаабынайа—кини идэйнэй иҥ хоһоонэ. Онон бу түгэнэх боппуруоска кордөбүл күүһүрдүллэрэ эрэйиллэр. Ити соругу толорор түһүгэр лекторлары бэйэлэрэ себүлүүр, аналлаах дьарыктанар салааларыттан идэтитиэхтэ наада.

Нэһилиэнньэҕэ—элбэх, дириҥ идэйнэй иҥ хоһоонноох лекциялары!

П. УАРОВ,
«Знание» общество бырабылыанньатын эппиэттиир секретара.

СНИМОККА: А. Т. Кузьмина.
П. СЕДАЛИЩЕВ фотота.

Үрдүк кирбии ылылынна

ОроЙуоҥҥа бастакы 3000-лаах

Тэхсүс пятилетка үһүс, быһаарыылаах сылыгар Бүтүн Советтааҕы социалистическай куоталаһыыга ниирсэн туран, Эрэвэн Эристиин аатынан колхоз Хадаардаабы бириҕэдэтин ыанньыксыта, ороЙуоннаабы Совет депутата, Саха АССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ А. Т. Кузьмина ороЙуоҥҥа зан бастакынан 3000-лаах кирбиини уҥуордаата. КИНИ СЭТИННЬИ 20 КҮНҮГЭР БИИР ФУРАЖНАЙ ЫНАХТАН 3020 КГ ҮҮТҮ ЫЫТА. Ынах ахсыттан 2600 кг үүтү ыыр эбэһээтэлистиктэртэн ити күрдүк аһарыы толорон туран, производство маҥа сыл хаалбыт кэмигэр хас биирдии ынаҕыттан өссө 80-нуу кг үүтү ыырга уонна онон сыл устата 3100 килограмы ыларга соруктанна.

А. Т. Кузьмина салайар «Юбилейнай» ыччат-комсомольскай фермэ коллектива, ити кэмигэр ынах ахсыттан сөптөтүнэн 2276 кг үүтү ылан, ороЙуон рекордун аһарда.

Ыанньыксыттар быйылгы ыстыгы тэрээһиннээхтик туоруурга, суөһуттэн ылыллар бородууксуйаны өссө үрдэтэргэ уонна хаачыстыбатын тупсарарга биҕэ быһаарыныылаахтар.

М. МАРТЬЯНОВ,
старшай биригэдьиир.
А. СТЕПАНОВ,
партбюро секретара.
И. СОБАКИН,
нэһилиэк Советын испаакомун председателэ.

ЫЙААХ НУОТАРА ФЕРМАЛАРЫГАР

Биир үрэх сүнньүгэр олорон

БИҺИГИ РЕЙДЭБИТ

Ыйаах үрэх баһыгар олорор, үлэлиир дьон уонунан хостоох сиргэ сүүһүнэн суөһүнү үүрэн таһаараллар кыстатар хытаһахтарын уонна ол хайдах күрдүк эппиэттээх дьыала буоларын сүнньүнэн сонсо ойдуулаар. Киниилэртэн үөстэрэ комсомолецтар уонна ыччаттар. Сорохторо ферма үлэтэ диэни сана билбиттэр—быйыл орто оскуолайы бүтэрбиттэрэ. Бу суөсүһуттэр, төһө дабаһа биир үрэх сүнньүгэр олордоллор, үлэлэрэ-хамнастара уратылаах, суөһуларын да туруга туспалаах.

1. БЭРТ БЭЛЭМНЭЭХ ЭРЭЭРИ...

БАХСЫЛАР (старшай—ССКП чилиэнэ П. Г. Попов) Нуотараҕа балаҕан ыйын 13 күнүгэр тыйбыттара. Икки хотон, сөп буолар дэл, кыбыы баар. Ити чаһынан баламэрэ үчүгэй эбит диэн буолбута.

Биһиги сылдьар кэмигэстигэр 24 хаһааллаабыт суөһү 3 нарэ биллибэт. Киниилэртэн никитэ бэрт молтох туруктаах. Биир бөрөни көнньүнэ олбут. Бу тэрилтэтэ туохханый?

Бастакытынан, айыы аһылык диэн сыта да суох. Биэс уонча куул комбикорму, сүүрбэччэ куул түрэҥы уонна туһу (алгаана суолкайа биллибэт) биһиги тиибэхпит 4-5 хонук иһиннэ эрэ тиэрдибиттэр. Кээнньөрбө оторор котел эбэтэр самодельнай обох диэн мэлигир.

Үрэх баһыгар типовой хотоҥ тутуохпут илик. Ол эрээри туох баарынан үчүгэйдик көрүнүөх тустаахпыт. Оттон иккис хотон муостата өрө сүүллэн тахсыбыт тиэ ыксаран биэрбэккэ үлэһиттэр улаханнык мэһэйдэтэллэр. Суөсүһут кыргыттар иҥнүөмү биир обуһунан кыайан таспаттар, ол иһин наһыллыкаан таһааралларга. Аны биэс эр бэрдэ уолаттар көлөнөн от таһыытыттан ордубанныт диэллэр. Дьиҥэр, күнү сатаан туһаналлара буоллар, кыргыттарга хайа баҕарар комелөөр ыаҕастаахтар эбит.

Маҥна алта ыыс баар. Бары оскуолаттан колхозка сана кэлбиттэр, сорохторо өрө үөрэхтээхтэр. Суөһүтэ уруут улэлээбэтэх да буоллаллар, сэттиэ буолан 354 тобоҥу короллор. Маннык улахан иҥэруускалаах эдэр суөсүһуттэргэ туох ыарыһаҕын барытынан көмөлөһүөххэ наада.

Дал, кыбыы бэрт бэрээдэгэ суох тутуулар. Быра тыһаҕастары, дьүдэйиэх күрдүктэры туоҥ, араҕан аһаппыттар. Оннооҕор дал ыраастаммат, тоҥмут, күрдьуллубатах иҥэҥ үөҕүүлэр төһөлээн аһаталлар.

Карл Маркс аатынан колхоз салалтата маннык ыстаан олоҕор суөсүһуттэргэ эбэһээтэлистиктэбэлээни ылыныарбатах. Бол диэтэр, хас тыһы, атыыр тыһаҕастаахтарын ха биллбэттэр. Котел ыаллыбат буоллаҕына, самодельнай обоҕу тургэнник бырахтарыахха. Суөһүну хотоҥҥо баайан хоннөруохха. Бастатан туран мөлтөх туруктаахтары быыһаан туруоруохха, көрүөххэ. Оннооҕор быа-туһах оттунан хааччыйа «хсуохха. Эбии аһылыгы күүскэ сиэтэр иннэттэн комбикорму, түүһү, тураны төһө ыаллыларынан эбии таһаартардаххэ сатанар. Атыыр ыарыһаннаан эрэллэр, бурдук наада буолбут. Өссө от таһыллар сирэ ыраанньыттаан, үрэх сир суола коловэ эрэйдээҕиттэн

(Бүтүүтүн 2 стр. кэр.)

ТӨРӨӨБҮТ ДОЙДУБУТ УСТУН

МИНСКЭЙ. Белоруссияҕа племенной дьаһалҕаны тэрийэр уонна племенной совхоздары салайар трестэр тэриллиннилэр. Киниилэр сыаллыларыттан суөһү питиитин түгэх нөрөбэлэмдэриттэн бириҕэдэстэрин —хаһаайыстыбаларын үрдүк продуктивностаах суөһуларынан хааччыйыы буолар. Ыччат суөһүнү 95 аналлаах заводтар итиэннэ совхоздар питиэхтэрэ. Сэттэ сыл иһигэр колхоздар уонна совхоздар наар ыраас бородуо суөһүлэх буоллаллара быланнанар.

КУРСКАЙ. Курскай салаанньаларын уонна дэриэбинэлэрин олохтоохторугар олохтоҕоҕо ахсаҕыллыбыт сулууспата оно 400 көрүҥүн оторор. Калинса шуунар тэриллиннилэр. Киниилэр телевизордары, таҥас суулуур массыыналары, холодильниктары оромуошкуулар, таҥас-сап тигэллэр, түөрт үлэһит хостоох кирпииччэ дьиэлэри туталлар. Фермалары, отуулары хааччыйарга көҥө сылдьар бастайааннай бириҕэдэлэр үлэлиллэллэр.

ССТА.

Кэпсэтии сүнньэ: эппиэтинэһи үрдэтии

Хадаар нэһилиэгэр Эрилик Эристиин аатынан колхоз бинир сүрүн биригээдэтэ, хас даһаны государственнай учреждение, эргиэн предприятиета киниигэ үлэлиилэр. Киниилэр литэратыка быһаарыылаах сылыгар бэйэлэрин инилэригэр туруорумнуут соруктарын сүнньүнэн сөптөөхтүк толорон иһэллэр.

Бириигэдэ сүөсүһүттэрэ быйыл сайыныгы ыйдарга үүт ыамын үрдэтиигэ эрэйуон бары хаһаайыстыбаларын фермаларын коллективтарыгар ыгырыы тарһаарбыттара уонна ылыммыт эбэһээтэлистибэлэрин аһара толорбуттара. Колхозтаахтар общественнай сүөһү кыстыгын тэрийиигэ, атын да хаһаайыстыбаннай үлэлэри толоруута тэриллиилээхтик, түмсүүлээхтик үлэлиилэр. Итиннэхэ барытыгар олохтоох партийнай тэрилтэ, коммунистар эрдэллара кыратабур буолар гына үлэлиилэр. Опытаах маниыыксыт А. Т. Кузьмина эрэйуонтэ аан бастакынан 3000-лаах кирбиини ылла, киин салайар «Юбилейнай» ыччат-комсомольскай ферматын коллектива үүт ыамыгар социалистическай куотаһаһыта тэгнээбин буда иник. Старшай бириигэдиир М. М. Мартьянов бириигэдэ производстволун салайыыга күүһүн, дьоҕурун толору биэрэн үлэлиир. Эдэр коммунист В. М. Неустроев нэһилиэнньэ ортотугар массабай-политическай үлэҕэ активнайдык кыттар.

Оҥ эрээри партийнай тэрилтэ, киин бөрөта отчуоттуур сылга бары коммунистар туруоруллубут үлэлэригэр үрдүк эппиэтинэстээхтик сыһыаннаһыыларын сиистипэтэҕэ, киниларгэ сөптөөх көрдөбүлү туруорбатаҕа мунньахха чорботон бэлиэтээнне. Партбюро чилиэнэ, нэһилиэк Советын исполкомун председателэ И. Я. Собакин быйыл Совет тэрийэр массабай үлэтин молтоҕуттан салайбыта, аастыт быыбардар кэмиилэриттэн бэлэ суоҕа биир эрэ, тэрээһини бөппуруостары көрбүт сессияны ыыппыта, ССКП чилиэнэ П. И. Николаев сылгы питомиигэр бэлэр итэҕэстэрин туоратта, учуоту уонна отчуотунаһы тупсара илпэт, кылиэкпэлээх хара саһыл питомиигэр быһаччы эппиэттээх М. О. Луковцев хаһаайыстыба бу салаатын хаадыытан таһаарыыга боччумнаахтык туһа да өҥөрбөтөҕө сиэрдээх критиканы тарҕаппыттар.

Мунньаххэ нэһилиэнньэни хаччыйыыга эмиэ кэккэ итэҕэстэр баалларга ыйыллыбыта. Нэһилиэк киниигэр—Үрүҥ Күөлгэ албэх киһи олорор, арыс кылаастаах оскуола, интернат, о.д.а. тэриллэлэр баалларын. Ол үрдүнэн манна баанньык үлэлээбэт, бөҕөлөрүнэ суох, кэккэлэһэ олороллор. Хайахсыттан киллэн кыайан тиэллибэт, үүт бородууксталарын отгоруохтаах арыы сыҥа аанньа үлэлээбэтэҕэ ыраатыыт. Бу бөппуруостары быһаарыыга партийнай бюро сельсовет исполкомун, олохтоох эргиэн предприятиетын, атын да общественнай тэрилтэлэр болдьохтолорун түмэлээх.

Итиэлэри сэргэ коммунистар мунньаххэ массабай-политическай үлэни, көрдөрөн агитацияны тупсарыыга бэйэлэрин санааларын атастастылар.

Партбюро үлэтэ ортотон сыаналанна.

х х х

Сана талыллыбыт партийнай бюро бастакы мунньаҕар киин секретарынан А. М. Степанов быыбарданна.

ВИТЕБСКЭЙ УОБАЛАС. Оршаҕа информационнай-суоттуур киин үлэлиир. Колхозтартан уонна совхозтартан киирэр информациялар манна тута ЭВМ комотуйан суоттаналлар. Киин диспетчерскэй сибээһэ эрэйуон бары тэриллэлэрин уонна сулууспаларын, хаһаайыстыбаларын уонна киинтэр хонууларын отуулларын итиэннэ бириигэдэлэрин кытары көпсэтиһэр кэмнэрэ быһаарар.

Диспетчерскэй сибээс улахан кэмҥэ үүнэр. Специалистар суоттуулларынан салалта оперативнайын түмүүлэр хонуу үлэлэрин тыгааһыннаах кэмиилэригэр тракторлардары туһаныыны 14 бырыһыан үрдэтиллибэт.

СНИМОККА: Орша эрэйуонун диспетчерскэй пууна. Старшай диспетчер А. М. Харитонович (уҥа диэки) уонна телемеханика лабораториятын сабидиссэйэ С.Н. Кот оперативнай сводканы оҥороллор.

А. Церлюкевич фотота.
ССТА фотохрониката.

ЧУРАПЧЫГА—АН-24

Эрэйуон киинин сэкиэстэтэрэ сэтинньи 23 күнүгэр бэйэлэрин анналортарыгар АН-24 турбовинтовой самолеттаан бастаан түһүүтүн үөрүүлээхтик көрүстүлэр.

Быраабынньыктыы киэргэтиллибит аэнапортка мустубут дьон бу событиеҕа сибээстээн буолбут митингиҕа салгын бу бөдөҥ хараабылын аҥнаһын итиитик-истиҥник эҕэрдэлээтилэр, махтал-баһыыба тылларын эттилэр.

Ити кэнэһэ Культуура дьиэтигэр Саха сирин бинир чулуу аэнаторын, ССРС үтүөлээх пилотун, Социалистическай Үлэ Геройа Валерий Ильич Кузьмины кытта көрсүһүү бинэрэ эрэ кэтэбуллубут сорукпарын сүнньүнэн сөптөөхтүк атаарылынна.

Манна ССКП райкомун бастаны секретара И. Ш. Листиков В. И. Кузьминга эрэйуон бочуотунай гражданинын аата иҥэриллибитин кинигиэрдэ итиэннэ духовой оркестр доҕуһуоллаһыныгар киниэхэ бочуотунай гражданин аалай дипломтарын кэтэрта.

Чурапчы үлэһит дьонун аатыттан сэлиэнньэ бочуотунай гражданина В. П. Гуляев аэнатор ыалдьыттарга көрөсөнньы сылдьаллартыгар олохтоох маастардар оҥорбут сувенирдарын туттартаата.

Бинэрэргэ Социалистическай Үлэ Геройа В. И. Кузьмин Саха сиригэр гражданскай аэнация сайдыытын түһүнэн киэҥ иэс хоһоонноох капсээнин мустубут дьон улахаҥнык көрөхсөөн ыҥыттилэр.

И. ЕГОРОВ,
биһиги общ. корр.

СНИМОККА: турбовинтовой салгын лайнера—АН-24 Чурапчы аэнапордугар.

П. СЕДАЛИЩЕВ фотота.

РАБОЧАЙДАР КЫАЙЫЫЛААРА

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентина столицатыгар «Дженерал моторс» диэн Америка компаниятыгар бас билэр автомобильнай заводун биэс тыһыынча рабочайдарын забастовкаҕа кыайыыннан түмүктээтэнэ. Забастовкалаччылар предпринимателлэриттэн сокуоннайа суох үлэттэн ууратыллыбыт бэйэлэрин отут үс табаарыстарын—олохтоох профсоюз салаатчыларын үлэлэригэр төннөрү модьуйбуттара. Администрация кинилэри үлэҕэ көттөрү ларга күһэллиннэ.

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр).

уонна уус-маһайдар маһан хаһыыта сылдьар гор сылгыларга көбөһиилээх оту мээнэ алдьатан эрэллэриннэн бу үлэҕэ тракторы анаан-минээн ыыттахха табыллар.

2. КЫАЛЛЫАХ ДА КЫАЙТАРБАТАХ

ЭРИЛИК ЭРИСТИИН аатынан колхоз Хайахсыттаабы учаастагын Кузьминкаҕа баар 215 сүөһүтүн (итиитэн тыһаҕаһа 182) биэс киһи көрөр. Старшайдара—Е. К. Кириллов.

Хотонго 50-ча сүөһү аһыыр. Балайыллаччылара диэн 20 үөйэр ыпах эрэ. Комбикорм, түүс, туораг манна быраабынньык кэмиттэн аралыллыбыт. Тымныы уута комбикорму булкуйан күҥнэ бирдии төннө эбии аһыллык диэни оҥороллор. Ол эрээри итиини көөнньөрбө диир табыллыбат. Эриликтэр Нуотараҕа балачча сылдьыһан, киэргэтэхсэн эрээллэр. Ол үрдүнэн манна кормокухня суох, оттон самодельнай оһох ыытыах буолбуттарын хэтэспиттэрэ ыраатыыт.

Киэҥ бэйэлээх далы оҥостубуттар да, тобо эрэ онно сүөһүлэрин аһата иликтэр. Таах хотуура талгыһаллан оту биэрэллэрэ онно муньуллар нөҥүөмү тарыйан, ыраастаан испэттэр. Кыбыыларыгар сүөһү көҥүл киирэ оту тэпсэр. Куулаах комбикорм, түүс таах ыһыллан сытыллар.

Бииргүрэх сүнньүгэр олорон

Ферма дьоно колхоз үлэтигэр эриллибит, сорохторо үүт сүөһүгэ үлэлээбит да дьон. Ол гынан баран итиинник бэйэ ыһыллыкалларын да кыайа-хото туһаныкка олороллор. Кыстыыр сүөһүлэр хотоннорун буолбуттара балтараа ый буоллаҕына итии кылгас кэмгэ отуттан таҕыс сүөһү төрбут, оннун үһэ хайыы-үйэ олбут. Бэрт бэрүкүтэ суох ааҥнаах-таастаах, улаханнык дьүдэйбит корпуһэх 11 тыһаҕас баар. Киниилэргэ көөнньөрбөҥү күүскэ сиэлиитэххэ, адьас түспэ туһпатахха көмөт буолуоҕа.

3. МУГУДАЙДАР ОРДУКТАР

Бииргүрэх сүнньүгэр олорор эрээри үлэҕэ-хамнаскаҕа аттыгатын хартыына баара мугудайдартан көстөр. КАЛИНИН аатынан КОЛХОЗ алта сүөһүһүттэрэ (старшай И. А. Гуляев) 202 сүөһүнү (тыһаҕаһа—180) көрөллөр. Хотон иһэ-таһа, дал, кыбыы ырааһа, бэрээдэктээбэ тута харахха быраҕыллар. Өскөтө колхоз салаатата самодельнай оһоҕу таһаартардар, сөп буоллар комбикорму, туураһы, туораны бырахтардар дьиала быдан тупсуох этэ. Ити сүөһүнү үрдүнэн, аҥардас көрүү-истии үүнүтэйиттэн сүөһүлэр быһа түһэ иликтэр диэххэ сөп. Оту сиэһии графигга сөпкө тутуһулларын аһаан, өссө балаччаны хомчилээбиттэр.

Эрилик Эристиин аатынан колхоз 940 сүөһүүттэн тас көрүүгэ киһи харааҕа (хайахсыттартан уратыларга) 59 сүөһүгэ ыгыллар. Итиини кыстатан туруорар дьон көрүүнү, аһатыыны өссө тупсарыахтыт, молтоһуор оттуулэрин көннөрүөхтүт диэн эрэннэрээллэр. Хадаардарга старшайдара коммунист К. А. Григорьев манна сүөһү тахсыаҕыттан КВ-200 көтөлү үлэлэтэр, күннэтэ балтараалыы төннө көөнньөрбөҥү боломмиир.

Нуотараҕа барыта 105 сүөһү (совхоз киэнин хомбоон туран) үһүс сортаах буолар туруктаммыт. Ити кыстыыр сүөһү 7 бырыһыанын кэриэтэ. Сорох сиргэ от ороскуотун графига тутуһуллубат. Холобур, чэпчэки 272 центнери аһара сиэлиитэр. Оттон хадаардар итиини кэһэ иликтэр да, иитэр сүөһүлэригэр 314 центнер от тиийбэт.

4. КЭТЭҺЭН НЭЛТЭГЭЙ БУОЛБУТТАР

Эйэбилгэ СУБУРУУСКАЙ АТЫНАН СОВХОЗ Китаанахтаабы отделениетыттан 96 тыһаҕас кыстатыллар. С. В. Сыромятников старшайдаах алта үлэһит алтыһыы онуһуун диэки кайбиттэр. Киниилэртэн иккилэрэ бинир оҥуһунан, иккиэ атынан таһан отторуу-маастарын көрүналлэр. Онно ааҥнаы 28 километрдаах сиргэн бахсыларгын аҕалан сыарҕаламмыттар, хаатыыгка кытта уларсыбыттар. Аттар ырыганнаабыттар, фураж диэн суох. Эбии аһылык эмиэ мэлигир.

Хайдах тахсыбыттара да, ол курдук дойдуларын кытта туох да сибээһэ суох олороллор. Совхоттан бу дьоҥҥо сотинньи 21 күнүгэр диэри ким да биллэ илигэ. Оттон от, көрүүгэ кыра буолан, кулун тутарга тиийэн бүтүүһүк диэллэр. Билигинитэ 215 оннугар 376 центнери ороскуоттаабыттар. Олохтоох сылгылар оттон арахпат буолан эрэллэр. Маҥнай кэлэр ыйдарга бэйэлэрин колеолорунан отторуу кыайан таһыныа суохтар. Хотоннорго наһаа кыарҕас. Үс тыһаҕас үөһүгэр, бинир конньуэн олбут. Дьүдэх көрүгнээх 11 сүөһү баар.

Бу дьоҥҥо эрэ буолбатах, атыттарга да тангас-сап наада эбит. Инникитин киниэни көрдөрүүнү, табаары тиэйэ сылдьан атыылаһыыны, почтаны тиэрдиини лаппа көннөрдэххэ табыллар. Онно ыраах үрэххэ кыстаан олорор дьон үсүлүөбүйаларын, туох кыһалҕалаахтарын болдьохторо ылыахха наада.

Рейдэбэй биригээдэ:
И. ЕГОРОВ,
народнай контруоль эрэйуоннаабы комитетын штаты таһынан инспектора.
Б. ТЫТЫГЫНАЕВ,
эрэйуоннаабы ветстанция начаалынньыга.
П. СЕДАЛИЩЕВ,
«СО» хэһыат аналлаах корр.

НАРОДНАЙ ХОНТУРУОЛ СТРАНИЦАТА

МААССА ХОНТУРУОЛЛУУР

Һаһыат общественнай редакциятын аналлаах таһаарыыта
№ 8 (21)

ЭППИЭТИНЭС НАМТАТЫЛЫННАҔЫНА

Калинин аатынан колхоз Маралайыттааҕы бириигэдэтэ быйыл общественнай сүөһүгү кыстыкка киллэриини холгохтук тэрийдэ, сүөһү хотоҥҥо хойутаан киллэрилиннэ. Манна тахсыбыт итэҕэстэри туоратыыга бириэмэтигэр сөптөөх практическай дьаһаллар ылыллыбатахтар. Ол түмүгэр эбии аһылыгы сиэтии тэриллибэтэх, сүөһүлэр маассабайдык ырыганнааһыннара, ынахтар үөлүүлэрэ таһаарыллыбыт.

Бириигэдэ былааннаах 1051 ынах сүөһүтүттэн 179-һа быйыл Нуотараҕа кыстыыр. Мээстэҕэ турар сүөһүлэр туруктарыгар биирдии фермаларыттан бэрэбиэркэ ыытылынна. Уу-Оҕустаах фермаҕа алтынньы 15 күнүттэн 270 тыһаҕас, тиигэһэ кыстыкка киирбититтэн бэрэбиэркэ барар бириэмэтигэр 56-та үһүс сортаммыта көһүннэ, ол иһиттэн 2 сүөһү өлөр туруктаммыт (сүөһү кэйбит биир атыыр оҕуһа уонна биир племеннай тиигэһэ). Маны таһынан икки сүөһү конньуунэн өлбүт уонна сүөһү кэйэн өлөр туруктаммыттарыттан икки ынаҕы күһэллэн төккэ өлөрбүттэр.

Старшай бириигэдьиир Е. А. Пинигин колхоз салалтатыттан көҥүллэппэккэ, фермалары отунан хааччыйбакка эрэ сэтинньи 7—10 күннэригэр Мэҥэ-Хаҥалас оройуонугар бэйэтин наадатыгар баран күүлэйдии сылдьыбыт. Ити түмүгэр үс күн устата дьэлгэ тиэйиллибит от суох буолан уоһэ аттаммыт фермаҕа 270 сүөһү аһаабакка турбут. Аҕарыс комбикорму куруаннахтыы сиэтии түмүгэр сүөһүлэр хаппыларa таалыырбыт. Көмө бириигэдьиир С. Г. Толстоухов, сэтинньи 5 күнүгэр бу фермаҕа сүөһүлэр сиэр оттооро суоҕун билэн баран, оту тиэйтэрэр дьаһалы ылбатах. Ол оннугар, хата дьоннор чааһынай сүөһүлэригэр тракторынан от тиэйтэрбиттэр. Бу ферма биир хотонугар 99 сүөһүттэн аҥардара, быа суоҕунан дьэ баайыллыбакка тураллар. Ол иһин сүөһү кэйсиитэ, оһоллооҕута такса турар. Колхоз бырабылыанньатын, бириигэдэтин уонна оройуоннааҕы электросеть салалтатын буруйдарынан саҥа туттуллубут бу хотоҥҥо баччааҥҥа диэри электролиния тардыллыбата сиэтэриллибэккэ хотон механизацията үлэлээбэт, эбии аһылык оҥоһуллубат.

Тобуруон фермаҕа 249 бороон кыстаан турар. Бу бороосторго эбии аһылыгы оҥорон сиэппэргэ эрдэттэн тэриллибэтэҕин түмүгэр 77 бороон икки-үһүс сортаммыттар, биир көнньүүттэн өлбүт.

210 ынах кыстаан турар Лыыбаатах фермаҕа от тиэйиллибэккэ сэтинньи 9 күнүгэр сүөһүлэр аһаабатахтар. Күһүҥҥү кэмҥэ ыанньыксыттар ыарыылара тахсыбытынан уонна солбуйар ыанньыксыттары бириэмэтигэр аналлаабатахтарын түмүгэр үүт мамын таҥнаабыт түһүүтэ, ынахтар маассабайдык үөлүүлэрэ тахсыбыт. Сэтинньи 12 күнүгэр ити 210 ынахтан 63 ынах ыаммытыттан 75 кг эрэ үүтү ылбыттар, уоннааҕы ынахтар уолбуттар. Ынахтары күҥҥэ биирдэ эрэ ыыр буолбуттара ыраатыбыт. Хотонноро аанныара үчүгэйдик өрөмүөннэммэтэхтэр.

Лыыбаатах орто хотонугар 101 сүөһү (ол иһигэр биир бороон) сэтинньи 2 күнүгэр эрэ хотоҥҥо киллэриллибит. Хотон сүөһүнү кыстатарга үчүгэй туруктааҕын үрдүнэн, Уу Оҕустаах фермаҕыттан сүөһүнү эрдэ аҕалан кыстатарга дьаһамнакалар, сүөһүнү быһа түһэриини таһаарбыттар. Манна бэрэбиэркэ барар кэмигэр эбии аһылыгы бэлэмниргэ аналлаах КВ-200 оһох үлэҕэ киллэриллибэккэ хотон таһыгар сытар. Ол түмүгэр эбии аһылык оҥоһуллубат, сүөһүнү хотоҥҥо уулатыы тэриллибэтэх, хотон сыбаҕа бүтэ илик. Сэтинньи 9 күнүгэр отторо суох буолан сүөһүлэр эмиэ аһаабатахтар. Биир ынах төрөбөстөөбүт.

Субан сүөһү сайыҥҥы бостууктара уонна ньирэй көрөөччүлэр үлэҕэ эппиэтинэһэ суох сыһыаннаһыыларын уонна бириигэдьиирдэр оттуулэриттэн сөптөөх хонтуруол суоҕун түмүгэр сүөһүлэр сүтүүлэрэ тахсыбыт уонна 40 ньирэй күһүн хотоҥҥо хойутаан киллэриллибит, икки ньирэй тоҥон өлбүт. Алтынньы бүтүүтэ Мэҥэ-Хаҥалас оройуонуттан Нуорабапаттан 15 бэрээну уонна сэтинньи ыйга киирэн баран Карл Маркс аатынан колхозтан үс бэрээну, Чурапчыттан икки тыһаҕаһы булан аҕалбыттар. Бириигэдьиир С. Г. Толстоухов саас сайылыкка тахсыыга 13 тыһаҕаһы бостууктарга туттарбатах, онтон иккитэ өлбүт.

Народнай хонтуруол оройуоннааҕы комитета Калинин аатынан колхоз Маралайытааҕы бириигэдэтигэр общественнай сүөһү кыстыгар тахсыбыт тулуйуллубат итэҕэстэр тустарынан старшай бириигэдьиир Е. А. Пинигин отчуотун истэн дьүүллээтэ уонна бириигэдэ салалтата тахсыбыт итэҕэстэри туоратарга колхоз бырабылыанньата, партком таһаарбыт уураахтарын уонна ылыммыт рейдэлэр, бэрэбиэркэлэр түмүктэринэн оҥоһуллубут этиилэри толорботоҕун бэлиэтээтэ. Бириигэдьиирдэр Е. А. Пинигин уонна С. Г. Толстоухов бэйэлэрин тустаах үлэлэригэр эппиэтинэһэ суох сыһыаннаспыттарын түмүгэр общественнай сүөһү кыстыгын тэрийиигэ мэһэйдэр хаттар үөскээбиттэр, колхоз общественнай хаһаайыстыбатыгар хоромньу таһаарыллыбыт. ССКП райкомун XII пленумун уураҕын толоруу һаһаа бытаарыллыбыт.

Комитет общественнай сүөһү кыстыгын тэрийиигэ эппиэтинэһэ суох сыһыаннаһан сүөһү маассабайдык ырыганнааһынын, ынахтар үөлүүлэрин уонна сүөһү өлүүтүн таһаарбыттарын иһин старшай бириигэдьиир Е. А. Пинигиҥҥэ уонна көмө бириигэдьиир С. Г. Толстоуховка биирдии ыйдаах хамнастарынан начет оҥордо.

Бириигэдьиирдэргэ общественнай сүөһү кыстыгын тэрийиигэ тахсыбыт бөдөҥ итэҕэстэри түргэнник туоратар эбии дьаһаллары ылалларыгар, сүөһүнү барытын хотоҥҥо баайан аһатыыны, уулатыыны уонна эбии аһылыгы дэлэйдик бэлэмнээн сиэтиини хааччыйалларыгар — сорудахтанна уонна иннинэн, тахсыбыт итэҕэстэри туоратар түргэн дьаһаллары ылбатахтарына, кытаанах эппиэтинэскэ тардыллыахтара диэн сэрэтии оҥоһулунна.

Комитет оройуоннааҕы электросеть салалтата «Уу Оҕустаах фермаҕа электролинияны сэтинньиҕэ тардан үлэҕэ киллэриэхпит» диэн этиитин сибиэдиэнньэҕэ ылла. Итини тэҥэ кыстык бары фермаларыгар народнай хонтуруол постарын тэрийэн, кыстыкка тахсар итэҕэстэри тутатына туоратар дьаһаллары ылалларыгар уонна колхоз ревизионнай комиссиятыгар кыһыҥҥы сайыҥҥы бостууктар уонна ньирэй көрөөччүлэр сүөһүлэрин ахсаанын биирдии киһиэхэ чуолкайдыылларыгар, Уу Оҕустаах фермаҕа сиэммит оту хаттаан бэрэбиэркэлииллэригэр народнай хонтуруол колхозтааҕы уонна бириигэдэлэрдээҕи группаларын сорудахтаата.

НАРОДНАЙ хонтуруол комитета оройуоннааҕы балыыһаҕа ыарыһахтары хааччыйыы туругун туһунан боппуруоһу дьүүллээтэ.

Ылыллыбыт бэрэбиэркэнэн манна үгүс итэҕэстэр бааллара көһүннэ. Ол курдук, стационарга дьиэтэ кыратынан ыарыһахтар олус кыараҕастык сыталлар. тар иһэр иһиттэрэ сиргэ быраҕылла сытар, аһы бэлэмниир остуол сиатэрэ суох. Саҥа кэлбит оборудование туруоруллубакка быраҕыллан сытар.

Тоҥмас сууйар дьиэ итиилиир систематa үлэлии илик, онон олус тымныы, онно эр киллэрээх чуолҕан сыһыарыллар [illegible] уунуу түбүгүт [illegible] баран

ЭМТИИР УСУЛУОБУЙАНЫ ТУПСАРЫАХХА

Итиннэхэ эбии балыыһа администрацията өрөмүөнү бириэмэтигэр ыыттарбатаҕын уонна баар итэҕэстэри туоратыыга дьаһаллары ылбатаҕын түмүгэр ыарыһахтар эмтэниллэригэр сөптөөх усулуобуйа тэриллибэтэх.

Хирургическай отделениеҕа 35 ыарыһах аһыыр остолобуойа олус кыараҕас, баара эрэ 4 лоппос, 2 остуол баар, аһыыр иһиттэрэ тиийбэт, эргэлэр. Оһох өрөмүөнэ ыытыллыбатаҕынан ыарыһахтар тымныы уунан сууналлар. хостуу да ый устата [illegible] боалвыыктаммытахтар. Терапевтическай отделение палаталара эмиэ олус кыараҕастар. Баанньыктаах, душтаах миэстэлэрэ оҥорорго усулуобуйа суох.

Ыарыһахтарга аһылыгы бэлэмнээһини хааччыйыыга мээлтэх, ассортимена аҕыйах, үүт аһылыктар үгүс түбэлтэҕэ суох буолаллар, компот, кисель, морс, бульон төрүт да оҥоһуллубаттар, халбаһы, фруктовай консервалар онтон да атын аһылыктар бэриллибэттэр. Куукуна кыараҕас, кирдээх, иһит-хомуос тиийбэт. Манна санитарнай бордьуур тутуһуллубат, ыарыһахсөкүүллэр. Аны тоҥмас сууйбут уулары куолга кутталлар.

Балыыһа территорията ыраастаммат, бөрөдөгө суох. Хомуллар помойнай дьааһыктар суохтар, помойканы тута ыраастаан испэттэр. Ыарыһахтар таҥастарын таһырдьа салгылатар усулуобуйа тэриллибэтэх.

Мягкай инвентары атыылаһыыга 20800 солк. көрүллүбүтүттэн 9459 солкуобайдааҕа эрэ атыыласпыттар. Гараһы өрөмүөннээһин үлэтэ һаһаа хойутатыллыбыт. Манныкитэҕэстэр сүрүн биричиинэлэринэн балыыһа салалтатын уларыйыыта, кылаабынай враһа хозчаска солбуйар киһи эр кэмҥэ буолуллубатаҕа уонна кладовщик үһүтогун уларыйыыта буолбуттар.

Народнай хонтуруол комитета таһаарыллыбыт итэҕэстэри туоратталларыгар эмп холбоһуугун кылаабынай враһын эбээһинэһин толорооччу К. Г. Саппико уонна кылаабынай враһы хозчаска солбуйааччы Н. А. Никитин сорудахтаан уураах ылынна.

БИЛИЭТ УОННА УЧУОТ

Райсовет исполкомун культурата отдела концерт билиэттэрин заявка быһыытынан оройуоннааҕы типографияҕа оҥотторор уонна сельсоветтэргэ культура дьиэлэрин, кулууптары хааччыйар.

Билиэт хаһаайыстыбатын туруга бэрэбиэркэ ылыллынна. Онно концерт, үҥкүү билиэттэрин учуоттааһыныгар итэҕэс уонна ордук буолуулар баалларa көһүннэ. Кассир-счетовод Соловьеваҕа итэҕэс уонна ордук билиэттэрин барытын аахсыбыт кэннигэр 39 солкуобайдаах итэҕэс баара чуолкайданна. Сайын от ыйыгар агитбригада тыа сиригэр сылдьыытыгар И. Н. Петроваҕа 3176 солкуобайдаах концерт билиэтэ бэриллибит. Онтон 1706 солкуобай суумалаах билиэт кассаҕа төннөрүллүбүт уонна 1259 солк. кассаҕа туттарыллыбыт. Петроваҕа итэҕэс докумуоннары булан аахсыбытын кэннэ, 100 солкуобай 85 харчы итэҕэстээх.

Культура отдела 1974 сылга билиэти оҥотторууга заявкатын оҥоро илик.

Народнай хонтуруол комитета культура отделыгар билиэт хаһаайыстыбатын туругун туһунан боппуруоһу көрөн баран таһаарбыт итэҕэстэригэр кассир-счетовод Е. Д. Соловьеваттан 39 солкуобайы, подотчеттаах И. Н. Петроваттан 100 солкуобай 85 харчыны сэтинньи ый иһинэн төлөттөрөрү уонна баар итэҕэстэри туоратыыга дьаһаллары ылыыларыгар культура отделын сэбиэдиссэйэ И. И. Кандинскайы сорудахтаан уураах ылынна.

Дозорнайдар сүбэлэһэллэр

Аҕыйах хонуктааҕыта народнай контролердар оройуоннааҕы семинар-сүбэ мунньахтара ыытылынна. Онно маннык боппуруостарга дакылааттар буоллулар: народнай хонтуруол группаларыгар уонна постарыгар отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтарга бэлэмнэнии соруктарын туһунан — оройуоннааҕы комитет председателэ **С. А. Захаров**, колхозтарга уонна совхозка техниканы көрүү-харайыы уонна үлэлэтии туругун туһунан — тыа хаһаайыстыбатын управлениетын госсельтехнадзорга инженерэ **В. И. Поисеев**, Эрилик Эристиин аатынан колхозка материальнай ресурсалары туһаныыга, кэмчилээһин режимин уонна материальнай эппиэтинэһи күүһүрдүүгэ ыытыллар үлэлэр тустарынан — колхозтааҕы народнай хонтуруол группатын председателэ **Г. Р. Габышев**, общественнай сүөһү кыстыгын тэрийиигэ үөскээбит мараахтары туоратыыга ССКП райкомун XII пленумун уураҕын олоххо киллэриигэ народнай контролердар соруктарын туһунан — партия райкомун секретара **Е. М. Макарова**.

Материальнай ресурсалары туһаныыны бэрээдэктээһини күүһүрдэр туһунан иннинэн соруктарга туһаайан семинарга комитет председателэ С. А. Захаров тыл этэ.

БИҺИРЭННЭ

Эрилик Эристиин аатынан колхозка материальнай ресурсалары туһаныыга, кэмчилээһин режимин уонна материальнай эппиэтинэһи күүһүрдүүгэ ыытыллыбыт экономическай конференция рекомендацияларын народнай хонтуруол комитета көрөн биһирээтэ. [illegible] хозка ыытыллыбыт үлэлэр сорох опыттарын тарҕаталларыгар уонна итинниэхэ туһаайан үлэни ыыталларыгар хаһаайыстыбалар салайааччыларын, народнай контролердары уонна материальнай ресурсалары туһаныыны бэрэбиэркэлиир комиссиялары эбээһинэстээтэ.

Редакция почтатыттан

Ыскылаат наада

Оройуон киниигэлэрэ хаһаайыстыбаннай маҕаһыын уйэ аайы хас эмэ уоннулаан тыһыынча солкуобайдаах табаардарынан эргиинэр. Маҕаһыын тыа сирдэриндэҕи эргиэн точкаларын эмиэ хааччыйар.

Ол эрээри маҕаһын итинник элбэх табаары уурарыгар, харайарыгар ыскылаат дуу, биитэр сөптөөх сарай дуу аны-алыаха диэри суох. Онон табаар сайыҥҥы кэмнэ уотугар, ардахха, былыргы, буорга, кыһыҥҥы тымныыга тостор тымныытыгар аһаҕас халлаан анныгар сытарга тиийэр, буортутуйар.

РайПО салалтата маныаха дьаһал ылара эрэйиллэр.

Е. ЛАЗАРЕВА,
маҕаһыын рабочайа.

Тиэйтэрэ охсуохха

Бултуу сылдьан оттор куруҥэлэрин кэрдэххэ бэрт кыһалгатар. Бииһи холобурун ылаахха, Тумуһахтаах соҕуруу булунгар 40 центнер кэриҥнээх от кутуругунан оройуллан сууллубут.

Онон оттору бараллары кэриэн көрөн, алдьаммыт, мэлтэх куруҥэлэрин сылгы сиэ иннинэ тиэйтэрэ охсуохха.

К. МИРОНОВ.
Болтоҥо, Кындал.

Кини хаһыакка бастакы суруга

КОЛХОЗТААХТАР МАХТАНАЛЛАР

Хайахсыт орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ Эрилик Эристиин аатынан колхоз манныгы биригээдэтигэр сыллата хаһаайыстыбаннай үлэлэргэ элбэх көмөнү оҥороллор.

1973—1974 сс. үөрэх дьылыгар кииргэн бараан үрдүкү кылаастар 80-ча үөрэнээччилэрэ. Мэҥиэни уураҕар тахсан ыһах сүөкү кыстыыр хотонугар дьиэ ыстыгтарга. Алтынньыгы государственнай сүөһүлэрэн тутталарыга үчүгэйдэрын салаттарыгар оҕолор сүүстэн тааса сүөһүнү сүлэн, эттээн колхозтаахтарга бэркэ көмөлөспүттэрэ.

Үгүс үөрэнээччилэр Октябрь бырааһынньыгын сынньалаҥнарын колхозтаахтыы атаардылар. Ол курдук, холобур, Коля Протасов, Маша Пинигина, Ася Иванова (X кылаастар), Федя, Лида Кондратьевалар, Шура Романова, Рая Минина, Петя Андреев, Миша, Коля Денисовтар, Яша Дорофеев (IX кылаастар), Гоша Денисов (VII кылаас) бааҕа оттуулэриннэн аата кос ыраах Үс Көлүйэ фермаларыгар 140 ынаҕы көрөн түөрт хонон кэллилэр.

Онон бу фермаҕа үлэлиир эдьиийдэрэ, убайдара дойдуларыгар тахсан эрэн, сынньалан кииргэлэригэр кыаҕы биэрдилэр.

Оттон Кеша, Дима Егоровтар, Марфа Аржакова, Клара Бродникова, Митя Кузьмин (X кылаастар), Ваня Поисеев (VIII кылаас), Ваня Федотов (VI кылаас) Амма оройуонун сиригэр ыччат сүөһүнү кыстатан олорор дьоҥҥу солбуйан эмиэ түөрт күн үлэлээтилэр.

Бу оҕолорго колхозтаахтар махталлара улахан, кинилэргэ үтүө саҥалаах, үлэҕэ дьулуурдаах дьон буола үүнэн ыһыллаҕар сатыыстарын эттилэр.

В. ИВАНОВ.

СПОРТ

ЧЕМПИОНАТ ТҮМҮКТЭННЭ

Аасыт нэдиэлэҕэ дуобакка уонна саахымакка эр дьоннор уонна дьахталлар оройуоҥҥа бастыыр иһин чемпионаттарыгар оройуон 42 күүстээх оонньооччулара кыттыннылар.

ДУОБАТ. Хас да күннээх эрэ тыһыылаах оонньуу кэнниттэн «Дуобакка 1974 сыллаах оройуон чемпиона» диэн суурктаах аатын 14-тэн 10 очконы хомуйбут дуобакка ССРС спордун маастарыгар кандидат ЕГОР МОНАСТЫРЕВ ылла. Иккис миэстэни кандидаты кытта тэҥ очколаах Дириҥ орто оскуолатын математика учуутала Константин Роминов ылла уонна I разряд нуорматын толорору ситиста. Аасыт дьыллаҕы оройуон чемпиона Семен Жирков бэйэтэ үһүс бириистээх миэстэни дуоһуйда. Бу турнирга балачча тахсыылаахтык иккис разрядтаах дуобатчыттар Юрий Попов, Владимир Барахсанов, Константин Степанов оонньоотулар. Кинилэр чемпионнар 1-2 очконан хаалбыттар. Оройуон чемпионатыгар оол маннай уонна күһэҕэнэ суохтук Иван Лазарев, Василий Захаров, Гаврил Владимиров кыттыннылар. Итинтэн да көстөр, турнир бэрт эрийииллээхтик барбыта.

Дьахталларга 6 киһи иккилиитэ көрсүстүлэр. Онно 10 очкотон 6,5 ылан ЕВДОКИЯ АБРАМОВА чемпионкаста. Иккиһи 6 очколаах Антонина Васильева, үсүһү 6 очколаах Мария Мостникова ыллылар. Уоргиэнээчилэргэ республика 1972 сыллаах чемпиона эдэр дуобатчыт Мария Поисеева төрдүс миэстэлаата.

САХАХЫМАТ. Монтайсын маастэ иһин Дмитрий Захаров, Михаил Поговицын, Дмитрий Постников, Василий Слепцов, Николай Никитин тэҥҥэ тирбыналастылар. Тиһэх 14-с тур эрэ миэстэлэри чуолкайдаата. Оройуон 1973 сыллаах саахымакка чемпионунан 13 №-дээх СПТУ директорын үөрэх чааһыгар солбуйааччы МИХАИЛ ПОГОВИЦЫН буолла. Киниттэн очко аҥарынан эрэ хаалан, иккис сыллааҕы чемпион Дмитрий Захаров иккиһи ылла. Николай Никитин, оройуон күүстээх саахыматчыттарын Василий Слепцову, Дмитрий Постниковы кытта тэҥ очколаах эрээри коэффициенынан баһыйан, үһүс бириистээх миэстэҕэ тахсыта.

Дьахталларга оройуон күүстээх оонньооччута МАТРЕНА НИКОЛАЕВА 10-тан 9-тар кыайан эрэллээхтик инниилэттэ. Киниттэн 1,5 очконан хаалан, Мария Яковлева иккис, 4,5 очкону суруйан Евдокия Макарова үһүс буоллулар.

Бастыыбыттар] «Оройуон 1974 сыллаах чемпиона» диэн суруктаах лиэнтэнэн, оройуон чемпионун көтөнүнэн, I степеннээх дипломунан, оттон иккис, үһүс миэстэлээхтэр спортсовет туһааннаах бэлиэлэринэн уонна дипломнарынан наҕараадаланнылар.

Алексеевскай—Чурапчы икки ардыларыгар быйыл 25 сылын туолар юбилейнай көрсүһүүгэ оройуон дуобакка уонна саахымакка командалара сүүмэрдэннилэр.

КЫРАҺЫАБАЙ КОМБИНАЦИЯ

Чемпионат ортотугар оонньуур дуобатчыт Константин Степанов утарылаһааччытын комбинацияҕа киллэрэн кыраһыабайдык кыайыыга барыы дуобатчыттар кэрэхсэбиллэрин ылбыта.

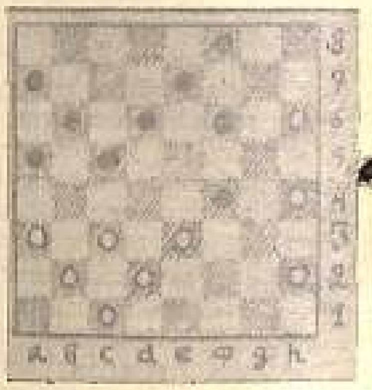

Бу позицияҕа үрүҥҥэринэн оонньообут дуобатчыт шашкины сүүйэр санаалаах фе3? түһэр, онуоха хараллар эрдэттэн бэлэмнээбит уҥаабылларыгар үктэнин дьон быһыытынан 1...фе5! хаамтылар. Салгыы оонньуу: 2.е:е5 еф6.3.д:е7 фд7.4.к:ф8 ед4.5.с:с7е:ф6 6.ф:е4 а:е1 уонна үрүҥнэр бораммиттара.

Түмүккэ Константин Степанов бу партияҕа кыраһыабай кыайыытын иһин спортсовет анаалаах Диплому туттарда.

Н. МАКАРОВ.

Республикатааҕы көрүү ытыллар

Оҕо учреждениеларын үлэлэрин тупсарыахха

Быйыл ахсынньы 31 күнүгэр колхозтар уонна совхозтар икки ардыларыгар ытыллар тыа сиринээҕи оҕо учреждениеларын үлэлэрин республикатааҕы көрүү бастакы сүһүөҕэ түмүктэннэ.

Биһиги оройуоммут бу көрүүгэ туох ситиһиилэрдээх, хайдах бэлэмнээх кэллэ?

Оройуон үрдүнэн барыта 27 оҕо учреждениелара 950 оҕону эбэтэр сэттэлэригэр диэри саастаах оҕолор уопсай ахсааннарын 37,1 бырыһыанын хабан үлэлииллэр. Бу учреждениелар ахсааннара уонна контингеннара сылын ахсын элбээн, эбиллэн иһэллэр. Ол курдук, 1972—1973 сс. үөрэх дьылыгар Хадаарга, Хатырык Дириҥэр, Мындааҕайыга, Белолюбскай Арыылаахха, Чурапчы сэлиэнньэтигэр кэнэтин ыытыллыбыта. Баларга 60 миэстэ эбилиннэ. Мындааҕайы, Белолюбскай Арыылааҕын 25 миэстэлээх детсадтара 45 миэстэлээх дьааһыла-садтарга кубулуйдулар.

Оҕо учреждениеларын базаларын хаҥатыыга уонна бөҕөргөтүүгэ балачча үлэ барда. Дириҥҥэ дьааһыла-садка уутан иттиллэр система киллэриллиннэ, биир дьиэ эрэмүөннээнэн эбии бэриллиннэ, дьааһыла-сад площадката оборудованиеланна. Чурапчытааҕы 3 №-дээх детсад дьиэтэ кэнэтилиннэ, эрэмүөннэннэ. Итиэнэ үлэһит илиитэ, транспорт, хааччыйыыга, убунэн көмөлөһүүгэ хаһаайыстыбалар уонна сельсоветтар оҥоһуоруулар улахан.

Оҕо учреждениеларын дьиэлэриттэн биэстэрэ типовой, биллэҕи ирдэбилгэ эппиэттиир кыахтаах тутуулар. Кэлэр оттугэр Хадаар, Мугудай, Сылан, Кытаанах нэһилиэктэригэр эмиэ маннык 2 - 3 группалаах типовой тутуулар былааннаналлар.

Үҥэр колуонэни иитиигэ оҕо учреждениеларыгар 350 киһи үлэлииллэриттэн 72-лэрэ иитэр-үөрэтэр үлэнэн дьарыктаналлар. Педагогическай кадрдар 81,9 бырыһыаннара аналлаах орто уонна учуутал үөрэхтээхтэр.

Урукку оттугар тыа сирдэригэр оҕо учреждениелара ийэлэри босхолоон үлэҕэ кыттыннарар эрэ сыалтан аһыллар эбит буоллахтарына, билиҥҥи оҕолору иитиигэ, оскуолаҕа бэлэмнээһиҥҥэ улахан болҕомто ууруллар буолла. Нэһилиэнньэ, төрөппүттэр оҕо учреждениеларын суолталарын өйдөөтүлэр, кинилэр үлэлэрин биһирээтилэр. Иитээччилэр М. Боженова (Хадаар), И. Васильева, П. Коркина (Чурапчы сэлиэнньэтэ), Е. Маркова (Мугудай), И. Макарова (Сылан) о.д.а. нэһилиэнньэ ытыктабылынан, оҕолор таптаалларынан туһаналлар. Сылын ахсын оҕо учреждениеларыгар бэйэлэрин кыраҕыларын иттэрэ биэрэн баҕалаахтар үксээн иһэллэр.

Ол эрээри билиҥҥи доҕаны нэһилиэнньэ эрэйиитигэр толору эппиэттиир гына үлэ кыайан барбат. Тутуу тэтимэ бытаан, хаһаайыстыбалар инициативнай тутууну көҕүлээбэттэр, типовой тутуулаах оҕо учреждениеларын ахсаана эбиллибэт. Сорох детсадтар (холобур, Хадаарга, Мугудайга, Кытаанахха, Хатылыга, Чурапчы 1 №-дээх детсада), дьааһыла-садтар эргэ, кыараҕас, аналларыгар соҕо суох дьиэлэргэ олороллор.

Оҕо учреждениеларын үгүстэрин площадкаларыгар оҕолору эттиэх оттүгэн сайыннарыыга аналлаах оборудованиелар суох. Оннооҕор Чакыр, Хайахсыт, Алаҕар, Соловьев дьааһыла-садтарын курдук типовой тутуулар площадкаларыгар туохтара да суох. Сорох тэриллэлэр дьиэлэрэ кыра, кыра участоктарга туттулан кыайан туһаныллыбакка тураллар (холобур, Үрүҥ-Күөлтээҕи 50 миэстэлээх типовой дьиэ).

Колхозтаахтар, рабочайдар оҕолорун общественнай иитиилэнэ хааччыйыы бырыһыана намыһах. Оҕолор совхозка 47,2, Эрилик Эристиин аатынан колхозка 43,6, Карл Маркс аатынан колхозка 43,4, Калинин аатынан колхозка 30,1, Ленин аатынан колхозка 22,4, бырыһыаннара эрэ оҕо учреждениеларынан хабыллыбыттар.

Инники сылларга типовой саҥа тутуулары ытыы, баар кыахтары таба туһаныы, материальнай базаны бөҕөргөтүү, иитэр-үөрэтэр үлэ таһымын үрдэтии буолаллар.

Тыа сиринээҕи оҕо учреждениеларын үлэлэрин республикатааҕы көрүү бүтэһик түмүгэ 1975 сыл ахсынньытыгар таҕыһаҕа. Онуоха диэри үчүгэйдик ылсан үлэлиэххэ, билигин да элбэҕи оҥоруохха сөп.

1974 сылга республика оҕо учреждениеларыгар саҥа тутууну биэрбэтэ, оттон Хадаар, Мугудай, Кытанах, Сылан курдук улахан нэһилиэктэр тутууга бэркэ наадыйаллар, үөһэттэн тутуу кэлэрин кэтэһэр кыахтара суох курдук. Онон туһааннаах хаһаайыстыбалар салалталара, нэһилиэктэр Советтара маныаха болҕомтолорун ууралларыгар сатаныр. Миэстэлэргэ, хаһаайыстыбалар истэринэн көрүү кэмнэригэр тэрийэн, үлэни быһаарыылаахтык көрдөрүүнү ситиһиэххэ сөп.

Республикатааҕы көрүүгэ активнайдык кыттыыҕа, кыайыылаахтарга тиийиҥ!

Н. ПЛАТОНОВА,
РайОНО инспектора.

Редактор **А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.**

Эмп оройуоннааҕы холбоһугун, лесопункт уонна Чурапчы орто оскуолатын администрациялара, партийнай уонна профсоюзнай тэрилтэлэрэ лесопункт автомеханига И. И. Ермолаевка, фельдшер Л. В. Ермолаеваҕа кинилэр тапталлаах оҕолоро, IV кылаас үөрэнээччитэ

СЛАВИК

ыараханнык ыарыыттан өлбүтүн туһунан дириҥник кутурҕаннаалларын биллэрэллэр.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс ул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор— 9-13-95, редакторы солбуйааччы, эппиэттиир секретарь—9-14-95, отделлар— 9-14-95, уопсай—9-15-95.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

САКААҺЫН №-рэ 142 ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 12. Тираж 2625.